

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

ИСТОРИЈА

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE
šk. god. 2023./2024.

POV.55.SR.R.K1.40

56905

Историја

Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака на листу за одговоре:

C *UK*

↑
Преписан тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

Начин исправљања грешака на листу за уредно писање:

(Матура) државна матура

↑
Прецртан погрешан одговор у заградама

↑
Тачан одговор

UK
↑
Параф (скраћени потпис)

ОВДЕ ПРИПИСНУТИ И ОТРГНУТИ!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE

ИСТОРИЈА

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Идентификациона налепница
ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ!

P
O
V

Лист за одговоре

D-S055

1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
3. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
4. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
5. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
6. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
7. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
8. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
9. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
10. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
11. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
12. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
13. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
14. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
15. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
16. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
17. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
18. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
19. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

20. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
21. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
22. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
23. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
24. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
25. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
26. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
27. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
28. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
29. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
30. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
31. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
32. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
33. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
34. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
35. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
36. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
37. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐
38. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

Шифра оцењивача: _____

POV.55.SR.R.L1.02

56906

НЕ ФОТОКОПИРАТИ
ОБРАЗАЦ СЕ ЧИТА ОПТИЧКИ

НЕ ПИСАТИ ПРЕКО
ПОЉА ЗА ОДГОВОРЕ

Означавати овако: **X**

P O V

39.1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐39.2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐40.1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐40.2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐41.1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐41.2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐42.1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐42.2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐43.1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐43.2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐44.1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐44.2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐45.1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐45.2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐46.1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐46.2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

Задатак 47. решите у испитној књижици.

47.1. Попуњава
оцењивач 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ NO ☐47.2. Попуњава
оцењивач 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ NO ☐47.3. Попуњава
оцењивач 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ NO ☐

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Испит траје **135** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. Приликом исправљања грешака потребно је ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Проверите да ли сте налепили идентификационе налепнице на све испитне материјале.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 38 страница, од тога 3 празне.

I Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само **један** је тачан.
Тачан одговор морате да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

1. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Буди писар: то те чува од напора и штити од сваке врсте рада. Чува те крампа и мотике, тешких кошара. Чува те од весла и мука јер ниси испод бројних господара и претпостављених. Човек излази из мајчине утробе и трчи према господару, дечак је на услузи војнику, младић је војник који одлази у опходњу, старац је сељак, а одрастао је војник. Шевавац је вратар, а слепац тови стоку (...) Надзорник стаја почиње радити чим су коњи пуштени у поље, док се мери јечам његовој жени, његова је ћерка на брани, његова служавка је с групом радника, а слуга је у пећинама Туре. Кувар пече хлеб и док га ставља у ватру, док му је глава у пећи, син га држи за ноге: кад би му клизнуо из руке завршио би у жеравици. Али писар, он је на челу сваког посла на овом свету.

Шта се на темељу историјског извора може закључити о положају писара у египатском друштву?

- A. Радили су у лошим условима.
- B. Радили су тешке физичке послове.
- C. Припадали су нижим слојевима друштва.
- D. Били су повлашћени у односу на друга занимања.

(1 бод)

2. Пажљиво погледајте сликовне прилоге.

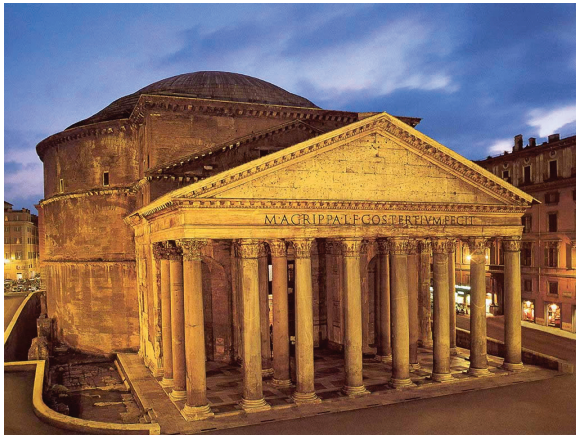
Којој праисторијској култури припадају предмети приказани на сликовним прилозима?

- A. данилској култури
- B. сопотској култури
- C. старчевачкој култури
- D. вучедолској култури

(1 бод)

Историја

3. Пажљиво погледајте сликовне прилоге.

Којој цивилизацији припадају приказана технолошка достигнућа?

- A. грчкој цивилизацији
- B. римској цивилизацији
- C. феничкој цивилизацији
- D. египатској цивилизацији

(1 бод)

4. Због чега је Староградско поље на острву Хвару стављено на Попис светске културне баштине УНЕСКО-а (UNESCO)?

- A. због природних лепота поља
- B. јер је поље припадало најстаријој грчкој колонији на Јадрану
- C. због заштите пољопривредних култура које на пољу расту
- D. јер је поље најбоље сачувана грчка парцелизација на Средоземљу

(1 бод)

5. Која је била последица реформе римске војске коју је провео Гај Марије?

- A. скраћивање војног рока
- B. увођење легије као војног рода
- C. увођење страних плаћеника у римску војску
- D. коришћење легија у међусобним сукобима заповедника

(1 бод)

6. Пажљиво погледајте географску карту и сликовни прилог.

Којим бројем на географској карти је означен простор на којем је настало писмо са сликовног прилога?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

7. Шта је од наведенога утицало на успон Венеције као трговачке велесиле у 12. веку?

- A. повластице од стране Византије
- B. победа над Ћеновом
- C. запоседање Далмације
- D. пад Цариграда под Османлије

(1 бод)

Историја

8. Пажљиво погледајте историјску карту.

У време којег хрватско-угарског владара је извршена приказана замена поседа с племићком породицом Шубић?

- A. Андрије II Арпадовића
- B. Андрије III Млечанина
- C. Карла I Анжујца
- D. Лудвига I Анжујца

(1 бод)

9. Који је од наведених научника преводио дела о астрономији с арапског језика?

- A. Фауст Вранчић
- B. Херман Далматин
- C. Марин Геталдић
- D. Никола Гучетић

(1 бод)

10. Чији су научници у средњем веку из Индије у Европу пренели систем писања бројки по децималном систему са употребом нуле?

- A. кинески
- B. арапски
- C. јапански
- D. европски

(1 бод)

11. Под чијом је влашћу била Истра у време раносредњовековног хрватског краљевства?

- A. под млетачком
- B. под франачком
- C. под угарском
- D. под арапском

(1 бод)

12. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Растислав, моравски кнез, посаветовавши се с кнезовима и Морављанима, упути посланство ка цару Михајлу: „Наши су се људи одрекли паганства и придржавају се хришћанскога закона, али ми немамо учитеља који би нам објаснио хришћанску веру нашим језиком... Зато нам пошаљи таквог бискупа и учитеља...” Цар позва (...) и рече: „Ту задаћу не може нико да изврши као ти.” и посла га Растиславу: „... ево, посласмо ти... мужа достојна сваке части, благоверна, врло учена и филозофа.” Растислав га је примио са великим почастима и сабравши ученике, предао му их на учење. Ускоро је превео цело црквено богослужење и научио их јутарњој, часовима, вечерњој, повечерју и тајној служби (тј. мисној литургији)... И тако је четрдесет месеци проборадио у Моравској...

Који процес започео је догађајем описаним у историјском извору?

- A. покрштавање Бавараца
- B. реформски покрет у Католичкој Цркви
- C. одвајање Цркве на Источну и Западну
- D. проповедање јеванђеља на словенском језику

(1 бод)

13. Пажљиво погледајте сликовни прилог.

Какво је средњовековно поимање смрти према ликовима приказаним на сликовном прилогу?

- A. Смрт штеди жене и децу.
- B. У смрти су сви људи једнаки.
- C. Богати су привилеговани и у смрти.
- D. Сељаци су лишени последњег суда.

(1 бод)

14. Који је хабзбуршки владар дао израдити први системацки попис хрватског становништва те уредити односе сељака и феудалаца?

- A. Јосип II
- B. Карло VI
- C. Леополд I
- D. Марија Терезија

(1 бод)

15. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Сматрамо да су ове истине очите саме по себи: да си сви људи створени једнаки, да их је Створитељ обдарио неким неотуђивим правима међу којима су живот, слобода и тежња ка срећи; и да су, ради остварења тих права међу људе постављене владе, чија праведна власт произлази из пристанка оних којима владају; да кад год неки облик владавине угрожава те циљеве, право је народа да га промени или уклони и постави нову владу, која ће се темељити на оним начелима, и организује своју власт у оном облику који му се чини најповољнијим за остварење његове сигурности и среће...

Које су идеје просветитељства исказане у наведеном одломку америчке Декларације о независности?

- A.** природна права
- B.** слобода говора
- C.** верска толеранција
- D.** права жена и деце

(1 бод)

Историја

16. Пажљиво прочитајте историјске изворе.

Први извор

Непосредни циљ комуниста исти је као и свих осталих пролетерских странака: формирање пролетаријата у класу, рушење буржоаске владавине, освајање политике моћи и од стране пролетаријата. (...) Комунисти са презиром одбијају прикривати своје погледе и намере. Они отворено изјављују да се њихови циљеви могу постићи само насилним обарањем читавог досадашњег друштвеног поретка. Нека владајуће класе дрхте пред комунистичком револуцијом. У њој пролетери немају изгубити ништа осим својих окова. А имају добити читав свет. Пролетери свих земаља, уједините се!

Карл Маркс, Фридрих Енгелс: *Манифест Комунистичке партије*

Други извор

Предуг и претежак посао те премалена плата неретко су разлог да радници својевољно обуставе рад. Овом честом и тешком нередом треба дати лека, јер оваква обустава није само на штету послодавца и самим радницима, него шкоди и трговини и јавном благостању, то наиме обично није без насиља и нерета те често долази у погубељ и јавни мир. При том је најуспешније и најспасоносније ако власт законима предусретне и спречи да зло не букне, помно одстранивши разлоге и узроке због којих се чини да ће настати сукоби међу радницима и послодавцима. (...)

енциклика *Рерум Новарум*

У чему је разлика у ставовима аутора изнесеним у историјским изворима?

- A. у опису положаја радника
- B. у опису историјског раздобља
- C. у опису односа послодавца и радника
- D. у начину решавања радничког питања

(1 бод)

17. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Велоциметар. Тако се зове проналазак професора Белушића у Трсту. Ту машину стави на кочију, и онда показује сат кад кочија крене, колико дуго и како брзо вози, затим кад стане и колико дуго стоји. Велоциметар доћи ће добро поседником фијакера, јер ће господар тачно знати, колико је фијакер возио, и према тому, колико је заслужио. „Наша слога“ пише, да је њен уредник са професором Белушићем и још са неколико пријатеља кушао врстноћу тога проналазка. Возили су се од Трста па до св. Бартола. Први покуси успели су врло добро.

Дом и свет 7 (1889)

Које је значење проналазка описаног у историјском извору?

- A. Проналазак је претеча данашњих брзиномера.
- B. Проналазак се примењивао само на кочијама.
- C. Проналазак је докинуо употребу фосилних горива.
- D. Проналазак је довео до настанка првог електричнога аутомобила.

(1 бод)

18. Пажљиво погледајте сликовни прилог.

Која се болест ширила градовима као последица индустријализације у 19. веку те је уједно наставак наведеног низа промена?

- A. куга
- B. колера
- C. маларија
- D. шпанска грипа

(1 бод)

Историја

19. Пажљиво погледајте историјску карту.

Који је мировни споразум имао за последицу успоставу Наполеонове власти на подручју означеном бројем 2?

- A. у Кампомормију
- B. у Пожуну
- C. у Шенбруну
- D. у Тилзиту

(1 бод)

20. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Да је људски живот само сан – до тога су већ и други долазили, па и ја носим у себи тај осећај. (...) Видим да се сва активност своди на стицање услова за задовољење животних потреба, што опет нема друге сврхе осим продужења нашег јадног живота. (...) Повлачим се у себе. Желим наћи унутрашњи свет.

О којем је уметничком правцу реч у историјском извору?

- A.** о реализму
- B.** о класицизму
- C.** о романтизму
- D.** о модернизму

(1 бод)

21. Шта су припадници виших слојева илирског покрета желели да постигну уношењем елемената народне ношње у свој стил одевања?

- A.** приближавање мађаронима
- B.** праћење трендова европске моде
- C.** пропагирање идеје илирског покрета
- D.** подстицање развоја текстилне индустрије

(1 бод)

22. Који друштвени слој је највише био погођен мерама колективизације у социјалистичкој Југославији?

- A.** сељаци
- B.** радници
- C.** грађани
- D.** интелектуалци

(1 бод)

Историја

23. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

Превод текста са сликовнога прилога:

Поступак над политичким затвореницима под либералном владом.

На који се покрет односи приказани сликовни прилог?

- A. на лудитски
- B. на суфражетски
- C. на комунистички
- D. на аболиционистички

(1 бод)

24. Шта је од наведеног била посебност југословенске привреде у односу на привреде других комунистичких држава?

- A. национализација
- B. Нови економски план
- C. планска привреда
- D. радничко самоуправљање

(1 бод)

25. Пажљиво посматрајте сликовни прилог.

Графит у Лозани (Швајцарска) из 2004. године: ~~WEF~~, *Привредни раст је лудост!*
(WEF – скраћеница за *World Economic Forum* или Светски економски форум)

Какво гледиште о савременој привреди заступа аутор приказаног графита?

- A. либерално
- B. социјално
- C. капиталистичко
- D. антиглобалистичко

(1 бод)

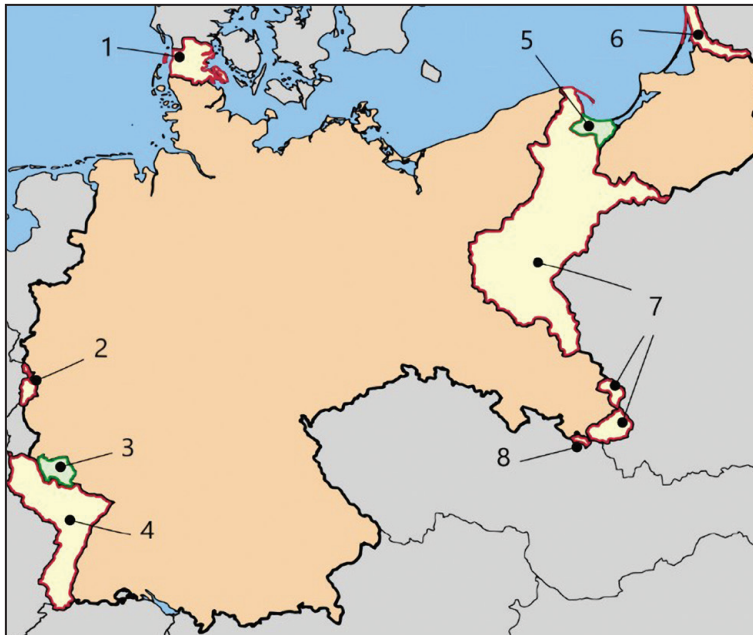
26. Шта је од наведеног био темељ глобалне утрке у почецима свемирског програма непосредно након Другог светског рата за разлику од истраживања свемира крајем 20. и почетком 21. века?

- A. истраживање Месеца
- B. развој вештачке интелигенције
- C. војни пројекти и индустрија
- D. насељавање других планета

(1 бод)

Историја

27. Пажљиво погледајте историјску карту.

Којим је бројем на историјској карти означено подручје слободног града Данцига?

- A. бројем 3
- B. бројем 4
- C. бројем 5
- D. бројем 6

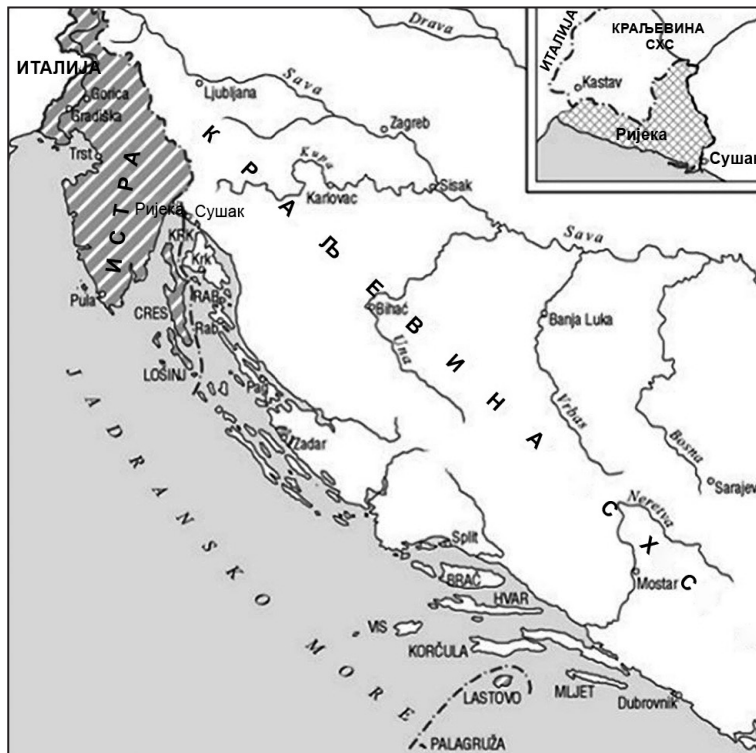
(1 бод)

28. Шта је од наведенога била последица атентата на посланике у београдској скупштини?

- A. настанак Државе СХС
- B. настанак усташког покрета
- C. напад Сила осовина на Југославију
- D. долазак регента Александра на престоље

(1 бод)

29. Пажљиво погледајте историјску карту.

Којим споразумом је предложена територијална подела приказана на историјској карти?

- A. Лондонским уговором из 1915. године
- B. Версајским уговором из 1919. године
- C. Рапалским уговором из 1920. године
- D. Римским уговорима из 1941. године

(1 бод)

30. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Принципи др Андрије Штампара:

- 1. Важније је обавештавање народа од закона.*
- 2. Најважније је припремити у једној средини терен и правилно схватање о здравственим питањима.*
- 3. Питањем народног здравља и радом на његовом унапређењу требају се бавити сви, без разлике.*
- 4. Социјална терапија битнија је од индивидуалне.*
- 5. Лекар не сме бити економски овисан о болеснику.*
- 6. Не сме се радити разлика између економски јаким и слабим.*
- 7. У здравственој организацији лекар треба тражити болесника, а не обрнуто, како би се обухватили сви они који требају заштиту.*
- 8. Лекар треба бити народни учитељ.*
- 9. Питање народног здравља је од већег економског него хуманитарног значаја.*
- 10. Главно место лекарског деловања је тамо где људи живе, а не ординација.*

На оснивање које се установе у Хрватској између два светска рата односе набројани принципи?

- A.** Института „Руђер Бошковић”
- B.** Медицинског факултета
- C.** Школе народног здравља
- D.** Завода за тропске болести

(1 бод)

II Задаци вишеструког избора (хронологије)

У следећим задацима од више понуђених одговора само **један** је тачан.
Тачне одговоре морате да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

31. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји из Пелопонеског рата?

- A. Архидамов рат → Никијин мир → Сицилска експедиција → Декелејски рат
- B. Архидамов рат → Никијин мир → Декелејски рат → Сицилска експедиција
- C. Никијин мир → Архидамов рат → Сицилска експедиција → Декелејски рат
- D. Никијин мир → Сицилска експедиција → Декелејски рат → Архидамов рат

(1 бод)

32. У којем низу су тачно поредане културе на подручју Хрватске?

- A. вучедолска култура → хварска култура → култура Илира → данилска култура
- B. данилска култура → хварска култура → вучедолска култура → култура Илира
- C. вучедолска култура → хварска култура → данилска култура → култура Илира
- D. хварска култура → данилска култура → вучедолска култура → култура Илира

(1 бод)

33. У којем низу су тачно хронолошки поредане династије које су владале Француском?

- A. династија Валоа → династија Каролинга → династија Капет → династија Бурбон
- B. династија Бурбон → династија Капет → династија Валоа → династија Каролинга
- C. династија Каролинга → династија Бурбон → династија Валоа → династија Капет
- D. династија Каролинга → династија Капет → династија Валоа → династија Бурбон

(1 бод)

Историја

34. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји из историје средњег века на подручју Далмације и Дубровачке Републике?

- A.** Дубровачка комуна добива статут → крсташко освајање Задра
→ Мир у Задру → Ладислав Напуљски продаје права на Далмацију
- B.** крсташко освајање Задра → Мир у Задру
→ Ладислав Напуљски продаје права на Далмацију
→ Дубровачка комуна добива статут
- C.** крсташко освајање Задра → Мир у Задру → Дубровачка комуна добива статут
→ Ладислав Напуљски продаје права на Далмацију
- D.** крсташко освајање Задра → Дубровачка комуна добива статут
→ Мир у Задру → Ладислав Напуљски продаје права на Далмацију

(1 бод)

35. У којем низу су тачно хронолошки поредани нововековни уметнички стилови?

- A.** класицизам → романтизам → реализам → импресионизам
- B.** класицизам → реализам → романтизам → импресионизам
- C.** класицизам → романтизам → импресионизам → реализам
- D.** реализам → романтизам → класицизам → импресионизам

(1 бод)

36. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји из времена хрватског народног препорода?

- A.** покренуте *Новине хорватске* → покренуте *Новине Илирске*
→ основана Илирска странка → забрањено илирско име
- B.** покренуте *Новине Илирске* → покренуте *Новине хорватске*
→ основана Илирска странка → забрањено илирско име
- C.** покренуте *Новине хорватске* → покренуте *Новине Илирске*
→ забрањено илирско име → основана Илирска странка
- D.** основана Илирска странка → покренуте *Новине Илирске*
→ покренуте *Новине хорватске* → забрањено илирско име

(1 бод)

37. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји из опште историје након Другог светског рата?

- A.** нирнбершки процес → оснивање НАТО савеза
→ оснивање Варшавског пакта → почетак Корејског рата
- B.** почетак Корејског рата → оснивање НАТО савеза
→ нирнбершки процес → оснивање Варшавског пакта
- C.** нирнбершки процес → оснивање НАТО савеза
→ почетак Корејског рата → оснивање Варшавског пакта
- D.** нирнбершки процес → оснивање Варшавског пакта
→ почетак Корејског рата → оснивање НАТО савеза

(1 бод)

38. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји из Другог светског рата на подручју Југославије?

- A.** оснивање логора Даница на подручју НДХ
→ усташе објављују раскид Римских уговора → одржано друго заседање АВНОЈ-а
→ оснивање Сисачког партизанског одреда
- B.** оснивање логора Даница на подручју НДХ
→ оснивање Сисачког партизанског одреда
→ усташе објављују раскид Римских уговора → одржано друго заседање АВНОЈ-а
- C.** усташе објављују раскид Римских уговора
→ оснивање Сисачког партизанског одреда → одржано друго заседање АВНОЈ-а
→ оснивање логора Даница на подручју НДХ
- D.** оснивање Сисачког партизанског одреда
→ оснивање логора Даница на подручју НДХ → одржано друго заседање АВНОЈ-а
→ усташе објављују раскид Римских уговора

(1 бод)

III Задаци вишеструког избора (уз полазни садржај)

У следећим задацима проучите историјске изворе, историјске карте и сликовне прилоге те одговорите на постављена питања.

Од више понуђених одговора само **један** је тачан.

Тачне одговоре морате да означите знаком X на листу за одговоре.

Тачан одговор доноси један бод.

39. Пажљиво посматрајте сликовне прилоге и одговорите на постављена питања.

39.1. Која битка је приказана на сликовном прилогу?

- A. код Гуагамеле
- B. код Граника
- C. код Херонеје
- D. код Иса

(1 бод)

39.2. Како се назива техника у којој је израђен сликовни приказ?

- A. витраж
- B. рељеф
- C. уље на платну
- D. мозаик

(1 бод)

Историја

40. Пажљиво посматрајте сликовни прилог и одговорите на постављена питања.

40.1. У којем су се античком насељу налазиле приказане статуе?

- A. у Андаутонији
- B. у Нарони
- C. у Јадери
- D. у Сисцији

(1 бод)

40.2. Којем раздобљу римске историје припадају приказане статуе?

- A. краљевства
- B. републике
- C. царства
- D. касног хришћанства

(1 бод)

41. Пажљиво посматрајте сликовни прилог и одговорите на постављена питања.

41.1. Који мотив је приказан на сликовном прилогу?

- A. последњи суд
- B. паклене муке
- C. силазак душа у Хад
- D. Прометејева крађа ватре боговима

(1 бод)

41.2. У којем је историјском раздобљу настао сликовни прилог?

- A. у антици
- B. у средњем веку
- C. у раноме новом веку
- D. у савременом добу

(1 бод)

42. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

Свѣт се конча и слнце јур заходи, правда гине, љубав стине, тма исходи. Дјавал јуре своју војску купно води, гда се сврши Свето писмо дан приходи... Грдинали, бискупи и опати мисле, Бога оставивше, лѣ о злати. Духовна рѣч от њих се не море имати ако им се пѣнези прије не плати. Лицемѣри, вражји послѣ, свѣтом хине, злато, сребро и что могу моћно плине. Антихристу пут готове, зло в том чине. Се су они кѣми душ много гине.

42.1. О којем проблему у Цркви говори одломак из наведенога средњовековног дела?

- A. о целибату
- B. о кривоверју
- C. о ређењу жена
- D. о богаћењу клера

(1 бод)

42.2. Који је од наведених покрета из 16. века у свом предлогу реформи износио сличну критику црквених власти?

- A. лудити
- B. лутерани
- C. валдензи
- D. богумили

(1 бод)

43. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

(...) Данас се црна роба из Африке вози криомице и скрива се ко кафа и сладор у тмичне магацине, док се удеси добра згода за користну разпродају у нутарњу Америку. До сада није све настојање енглеске владе преприечило срамотни тај пазар, дапаче је строгост закона кукавним црнцем много више шкодила. Пре се наиме слободно и јавно тржило, а данас скривомце, па стога се накрца тим више црне робе у ладје, где се од множине натрпане светине излеже нечистоћа, смрад, болест, па их множина умре путем, ослаби, ослепи, која неваљала роба се без превелике туге у море побаца. Питање робова није јоште решено – него ено се риешава данас у страховитих биткама северне и јужне Америке, нечувеним крвопролићем, и дао свемогући Бог да се риеши, како желе сви људи добра срца и да се буде спомињало само у књигама повјестних, а у животу да нестане трага и гласа трговини човечним месом.

Сајам робова у Америци, Хрватски коледар, 1862. година

43.1. Какав је ауторов став о трговини робљем?

- A. позитиван
- B. неутралан
- C. осуђујући
- D. подржавајући

(1 бод)

43.2. Шта аутор историјског извора истиче као проблем у трговини робљем?

- A. да су строги закони смањили трговину робљем
- B. да се законима забранило трговину робљем
- C. да се законима омогућило трговину робљем
- D. да су строги закони подстакли нелегалну трговину робљем

(1 бод)

44. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

(...) Пошто смо размислили о овој ствари (...) одлучили смо поставити сталну одредбу о даћама (...) у земљи нашој горе споменутој доњој Славонији, наиме у жупанијама Вировитичкој, Пожешкој и Сремској (...)

Прво. Од једног читавог селишта (...) земаљском господину (...) дат ће се 3 форинта у два рока (...) поред тога обављат ће послове 24 дана с двоје марве од изласка сунца до запада (...) ако кмет не би имао марве, или би земаљски господин требао каквог посла што се обавља пешице, онда се посао од једног дана с марвом откупљује с два дана пешачког посла.

Треће. Од читавог селишта кмет је дужан да на годину свом земаљском господину доведе један хват дрва из шуме, која се налази на подручју села (...)

44.1. Који је владар прописао наведене мере?

- A. бан Иван Мажуранић
- B. бан Јосип Јелачић
- C. Карло III Хабзбуршки
- D. Марија Терезија

(1 бод)

44.2. Како се назива облик владавине чија су обележја описана у историјском извору?

- A. теократија
- B. тетрархија
- C. федеративна република
- D. просвећени апсолутизам

(1 бод)

45. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

Знали смо да свет неће бити исти. Неколико људи се насмејало, неколицина је плакала. Већина људи је ћутала. Сетио сам се ретка из хиндуистичког списка, Бхагавад-Гите; Висхну покушава наговорити принца да треба извршити своју дужност те покушавајући га импресионирати, поприма његов ратнички облик и каже: „Сад сам постао Смрт, уништавач светова.“
Претпостављам да смо тада сви тако некако размишљали.

45.1. Који је догађај описан у историјском извору?

- A. прва детонација атомске бомбе
- B. прва детонација хидрогенске бомбе
- C. резултат деловања немачких ракета V-1 и V-2
- D. бацање атомске бомбе на Хирошиму и Нагасаки

(1 бод)

45.2. Како се назива пројекат којим је реализован догађај описан у историјском извору?

- A. Аполо
- B. Менхетн
- C. Наутилус
- D. Оверлорд

(1 бод)

Историја

46. Пажљиво погледајте историјску карту и одговорите на постављена питања.

46.1. Како се назива војно-полицијска акција приказана на историјској карти?

- A. Гром
- B. Олуја
- C. Бљесак
- D. Маестрал

(1 бод)

46.2. Који је простор ослобођен приказаном војном операцијом?

- A. источне Славоније
- B. западне Славоније
- C. западнога Срема
- D. северне Далмације

(1 бод)

IV Задатак продуженог одговора

У следећем задатку пажљиво посматрајте историјски извор и одговорите на постављена питања на предвиђено место у испитној књижици.

47. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

Када током људске историје постане неопходно за један народ да раскине политичке спреге које су га повезивале са другим, и преузме одвојено и равноправно место међу моћима на земљи, на које му закони природе и Природног Бога дају право, дужно поштовање мишљења човечанства од њега захтева да објави разлоге који га нагоне на одвајање. Ми сматрамо ове истине очигледним: да су сви људи створени једнаки, да су обдарени од стране њиховог Творца одређеним неотуђивим правима, међу којима су живот, слобода и тежња за срећом. – У циљу осигуравања ових права, владе установљене међу људима, изводе своје законите моћи из сагласности оних над којима се влада. – Ако икада иједан облик владе постане препрека остваривању ових циљева, право је народа да га промени или укине, да установи нову владу, која ће лежати на темељима таквих начела, и организовати своје моћи тако да најбоље утиче на народну сигурност и срећу. Разборитост ће, заиста, захтевати да давно установљене владе не би требало мењати због небитних и пролазних разлога; тако је и сво искуство показало да су људи више расположени да трпе када су зла подношљива, него да уклоне неправду укидањем облика (власти) на које су навикли. Али када се дуги низ злоупотреба и узурпација, нарушавајући стално исти објект, покаже као намера довођења људи под апсолутни деспотизам, право је ових људи, њихова је дужност, да збаци такву владу, и успоставе нове чуваре своје будуће сигурности.

Таква је била стрпљива патња ових колонија, таква је сада потреба која их присиљава да промене свој ранији облик власти. Прошлост садашњег краља Велике Британије историја је непрекидних повреда и узурпација које за свој директни циљ имају успостављање апсолутне тираније над овим државама. Да бисмо то доказали, треба изложити искреноме свету ове чињенице: Одбацио је њихову сагласност законима, најкориснију и неопходну за опште добро. Забранио је њиховим гувернерима да усвајају законе од непосредне и хитне важности, или је суспендовао њихово деловање до његовог пристанка. Они тако суспендовани остају, јер он потпуно занемарује да се њима позабави. Одбио је усвојити остале законе о насељавању великог броја људи, осим ако би се ти људи одрекли права на представљање у законодавном телу, права које је за њих непроцењиво, а опасно и страшно само тиранину. Сазивао је законодавна тела на местима неуобичајеним, неудобним и далеким од места чувања њихових јавних аката, у циљу замарања ради повиновања његовим мерама. Више пута је распустио Представничке домове, због изузетно чврстог противљења његовим нападима на људска права. Одавно је одбијао да послуже таквог распуштања

Историја

други буду изабрани, чиме су се неуништивне законодавне моћи вратиле целокупном народу на располагање. Држава је, у међувремену, била изложена свим опасностима од инвазије извана, и потресима изнутра. Настојао је спречити насељавање ових држава; и у ту сврху вршио опструкцију Закона о примању странаца у држављанство; одбијајући усвојити друге законе који би охрабрили њихове миграције овамо и подижући ниво услова за ново присвајање земље. Вршио је опструкцију над Министарством правде, одбијајући да да пристанак на законе о успостављању судства.

47.1. Одредите време и контекст настанка историјског извора. Објасните друштвено-историјске околности користећи се следећим појмовима: „колонизација“, „привреда Северне Америке“, „рат за независност“, „Декларација о независности“ и „Мир у Паризу“.

[illegible]

(3 бода)

- 47.2.** Наведите коме је историјски извор био намењен. Објасните сврху и поруку приказаног историјског извора.

(3 бода)

- 47.3.** Наведите из историјског извора три примера/елемента који указују на његову сврху.

(3 бода)

Празна страница

Празна страница

Празна страница